

VERDENS SKOVES KLIMAPOSITION

Skov er vigtig for klima og omvendt. Verdens Skove mener, at skov bør indgå som én af løsningerne på klimaudfordringen, og at en løsning med skoven som grundlag bør indeholde en integreret tilgang til skovbevaring: Bevar især gammel skov, beskyt og genopbyg biodiverse økosystemer og integrer oprindelige og andre skov-afhængige folk og deres rettigheder i denne indsats. Vi mener, at subsidier til aktiviteter, der er årsag til skovrydning, skal udfases, og modsætter os handel med CO₂-kvoter fra skovbevaring. Endelig skal fokus ikke kun være på Syd. Verdens Skove mener, at vi i Danmark bør fokusere på, hvordan vores egne forbrugsmønstre er medvirkende årsag til skovfældning og dermed til klimaforandringer, hvilket gør fjerne begivenheder vedkommende i Danmark.

VERDENS SKOVES ANBEFALER

- Øg fokus på skoven som et vigtigt element i kampen mod de globale klimaforandringer.
- Tilgodese og respekter skove og økosystemer i implementering af klimatilpasning og udviklingstiltag.
- Integrer skovbevarelse, biodiversitets-bevarelse og sikring af oprindelige og andre lokale samfunds rettigheder og inddragelse i klimaprojekter.
- Stop fældning og degradering af gammel skov.
- Bevar og genetabler naturlige økosystemer.
- Etabler skov-landbrugssystemer for at mindske følgerne af klimaforandringer.
- Oprethold som myndighed skovlove og beskyttelse af svagere gruppers jordrettigheder.
- Udfas subsidier, investeringer og skattelempelser til aktiviteter, der truer natur/biodiversitet.
- Invester i bæredygtige alternativer; vedvarende energi, skovlandbrug, bæredygtig skovforvaltning mm.
- Erkend vores ansvar og behov for ændring af forbrugsmønstre i Danmark og andre rige lande.

VERDENS SKOVE MODSÆTTER SIG

- Etablering af monokulturer og biomasse-plantager.
- Fredninger, som uden informeret samtykke kan medføre indskrænkning eller direkte krænkelse af oprindelige folk og lokalbefolkningers rettigheder.
- Handel med kvoter fra skov.
- Projekter, der er skyld i omfattende Indirect land use change (ILUC).
- Subsidier, investeringer og skattelempler til aktiviteter, der skader skov og natur.

INTRODUKTION: HVORFOR ER SKOVENE VIGTIGE?

Især store skove er vigtige for klimaet, idet de bl.a. er med til at regulere nedbørsmønstre og temperaturer, og især gammel skov indeholder og optager store mængder CO₂. Rydning af skov er årsag til en væsentlig del af den menneskeskabte CO₂-udledning. Når man beskæftiger sig med skov, beskæftiger man sig således samtidig med klimaproblematikken.

Verdens Skove arbejder for at få skov endnu mere på den politiske klimadagsorden, både nationalt og internationalt, og heldigvis er der stigende lydhørhed over for argumenter om vigtigheden af skovbevarelse, især i forhold til CO₂-udledninger. Det betyder ikke, at vores opgave er løst. Det er nu vi skal sætte ind med vores bud på, hvordan man bedst bevarer skov.

Verdens Skove arbejder med skovbevarelse i lande i Syd og i Danmark. Herhjemme arbejder vi for at gøre vores skove lidt vildere, bl.a. ved at bevare gammel og biodivers skov, samt med oplysning og kampagner. I Latinamerika, Afrika og Asien, som i de fleste steder i verden, bor der folk i skovene, som er afhængige af disse som livsgrundlag. Bæredygtige løsninger for skovbevarelse må derfor sikre disse folks rettigheder, både fordi disse rettigheder er omfattet af internationale konventioner, og fordi deres tilstedeværelse i skoven er med til at bevare den og gøre den mere mangfoldig.

Dette positionspapir er en intern afklaring af Verdens Skoves overordnede holdning i klimadebatten, vores praktiske tilgang til området, samt vores position på en række specifikke klimarelaterede emner. Vi ser på hvordan begreber skal tolkes og forstås i praksis og omsættes til projekter og aktiviteter, og giver eksempler på hvordan Verdens

Skove arbejder integreret med skov, klima, biodiversitet og oprindelige folk. Teksten er desuden spækket med referencer til den, som vil vide mere om de enkelte emner.

Positionsrapporten er et levende arbejdsdokument, der kontinuerligt vil blive opdateret med ny viden af klimagruppen og fagpersoner. Det er udarbejdet på baggrund af vores erfaring fra praksis og forskningsresultater på området. Udkastet til positionen har cirkuleret i foreningen, hvor medarbejdere og frivillige har givet deres kommentarer, for endelig at blive godkendt. Efter at have præsenteret vores overordnede holdning gennemgår vigtige fakta om de centrale emner, som sammen med Verdens Skoves praktiske tilgang til arbejdet med skovbevaring underbygger vores position.

VERDENS SKOVES OVERORDNEDE TILGANG TIL ARBEJDET MED AT BEVARE SKOVEN

En bæredygtig løsning på den del af den globale klimaudfordring, som er forårsaget af skovrydning, bør ikke blot sigte på at reducere CO₂-udledninger, den bør i lige så høj grad favne miljømæssige, sociale og kulturelle aspekter. Bevarelse af gammel skov, sikring af biodiversitet, rettigheder og forbedrede levevilkår for oprindelige og lokale befolkningsgrupper, hvis livsgrundlag afhænger af skoven, samt deres inddragelse i skov- og klimaprojekter, er afgørende.

Desuden mener Verdens Skove, at mindsket skovrydning og -ødelæggelse er et globalt ansvar. Det er ikke blot lokale folk eller skovrige lande i Syd, der skal ændre adfærd; det er i lige så høj grad os i de industrielt udviklede lande, som fortsat er ansvarlige for den største udledning, når man tæller deres forbrug via import af varer med¹. Skov i i-landene er en del af løsningen af den globale klimaudfordring, såvel som vores forbrugsmønstre, som i øjeblikket bidrager til ødelæggelser og uretfærdighed, udover drivhusgasudledning. Der er dog grænser for, hvad den enkelte forbruger kan gøre. Derfor arbejder vi for at politikerne i højere grad tager ansvar for de nødvendige beslutninger, der skal til, for at bremse klimaforandringerne.

Det internationale og nationale arbejde med skoven er rammesat af internationale klimapolitikker, som foreskriver hele verdens indsats over for klimaet og dermed hvilke muligheder og begrænsninger, der er i skoven. Vi arbejder derfor for, at international klimapolitik tilgodeser skoven og de folk, der lever i og af den.

Bæredygtighed er, når brugen af jordens ressourcer ikke belaster et områdes økosystem, lokale økonomi eller kultur i en grad, som det ikke kan bære. Et bæredygtigt projekt skal give et afkast til de involverede parter, og sikre de samme ressourcer til de næste generationer. Der er således tale om en balance, der ikke overbelaster nogen.

BAGGRUND FOR VERDENS SKOVES HOLDNINGER

1. SAMMENHÆNG MELLEM SKOV OG KLIMA

Skov er som nævnt med til at regulere nedbørsmønstre og temperaturer, og især gammel skov indeholder og optager store mængder CO₂². ca. 12 % af den menneskeskabte CO₂-udledning³ stammer fra skovsektoren, primært fra rydning af skov. Mindsket skovrydning og skovødelæggelse er nødvendig for at kunne bekæmpe klimaforandringerne effektivt, og også hvad gælder afbødning af klimaskabte katastrofer⁴. Mellem 2000 og 2012 mistede kloden 2.300.000 km² skov, langt overvejende gammel tropisk skov⁵. I samme periode etableredes ganske vist 800.000 km², men nyplantet skov besidder langt fra de samme klimaregulerende egenskaber som gammel skov, ej heller den samme biodiversitet, og slet ikke hvor ny skov er anlagt som plantager, som oftest er monokulturer. Monokulturer viser sig desuden sårbare over for klimaændringer⁶, og så har vi en negativ spiral.

2. SAMMENHÆNG MELLEM BIODIVERSITET OG KLIMA

Klimaforandringer er forudset til at blive den største årsag til tab af biodiversitet i dette århundrede⁷. Klimaforandringerne vil skabe ekstreme og anderledes vejrforhold som vil ændre i eksisterende habitater og økosystemer og dermed ændre vilkårene for dyr og planters livscyklus. Samtidig er biodiverse økosystemer altafgørende for en løbende tilpasning til klimaforandringerne gennem biologiske processer som skift af habitat, ændrede livscyklus eller udvikling af nye fysiske træk. Jo mere diverse, desto mere modstandsdygtige overfor klimaforandringer er et økosystem. Biodiverse økosystemer spiller således en stor rolle i det globale kulstofkredsløb da de er mere robuste i deres binding af CO₂ og derved reducerer de negative virkninger af klimaforandringerne. Samtidig kan bevarelse af økosystemer, såsom mangrover, hjælpe med at reducere omfanget af skaderne forårsaget af klimaforandringer, som f.eks. oversvømmelser og stormflod⁸. Biodiversiteten er således vigtig at værne om i kampen for en stærk og

beskyttende skov, der både virker i tilpasningen til klimaforandringerne (adaptation) og kampen mod klimaforandringerne (mitigation)⁹.

3. SAMMENHÆNG MELLE SKOV OG FOLK

Skovrydningen i områder, der forvaltes lokalt i skoven, er lige så lav eller endnu lavere end i ubeboede fredede områder¹⁰. Skoven ser altså ud til at nyde godt af mennesker. For nogle mennesker udgør skoven hele deres livsgrundlag, for andre en vigtig del, som en buffer mod ekstrem fattigdom, fordi der kan suppleres med skovprodukter i hverdagen eller hentes værdi i hårde tider, en slags sikkerhedsnet. Klare adgangs og brugsrettigheder til skov er dog afgørende og skal håndhæves. Det giver både incitament til at passe på skoven, og sikrer kontrol med tilflytningen¹¹.

Oprindelige folk bebor ofte skovene i de områder, hvor Verdens Skove arbejder, og i mange tilfælde har de fået skøde på et kollektivt territorium. Det giver god mening i forhold til skovbevaring at sikre en veldefineret gruppe eksklusive rettigheder¹², da det har vist sig at give incitament til at tænke langsigtet, hvilket er afgørende i skovforvaltning. Der investeres til næste generation, alene ved at sikre skoven mod overudnyttelse. Det kan synes indlysende, men mange steder har man en tilgang til naturbeskyttelse, som udelukker al menneskelig aktivitet¹³, såkaldt "fortress-conservation". Mange oprindelige folk behøver et helt landskab for at praktisere deres levevis, som oftest består af svedjebrug, indsamling, jagt og fiskeri i sin grundform. Det er dermed deres interesse at sikre forskelligartede økosystemer. Diversiteten og de store, sammenhængende skovlandskaber er af afgørende betydning i klimasammenhæng, jvf. tidligere afsnit.

Andre lokale samfund dækker over en broget skare, her forstås primært tilflyttere til skoven, det kan være fra byen, bjergene eller andre landdistrikter hvor der, ofte på grund af en ny udnyttelse af jorden (se senere afsnit om direkte eller indirekte 'land use change'), ikke længere er mulighed for at leve som fattig landbruger. For småbønder, som blot har brug for 'et stykke jord at dyrke', kan det være svært at forstå, at de oprindelige folk har brug for så meget plads. Deres landbrugspraksis er mere intensiv. De har en kortere historie i skoven og har ofte ikke de samme rettigheder som oprindelige folk, hvilket gør dem til svagere agenter for skovbevarelse rent juridisk set. Derimod er de ofte godt organiserede og har kapacitet til at indgå i et moderne samfunds regler og økonomi, og er dermed interessante målgrupper i andre typer af projekter end de oprindelige folk, det kunne være FSC-gruppecertificering eller skovlandbrug. Tilflytning af småbønder, der rydder skov i oprindelige folks territorier, giver ofte anledning til konflikter, som kan være alvorlige.

Myndighederne spiller en stor rolle her. Det bedste for skovbevarelse er, at der er klare ejerforhold, adgangs- og brugsrettigheder, samt opbakning til at håndhæve disse regler fra myndighedernes side. Ofte er myndighederne dog tilbageholdende med at håndhæve

lovfæstede afgørelser, indimellem promoverer de ligefrem migration og rydning af skov, der både kan være i beskyttede områder og oprindelige folks territorier (der er ofte overlap). Her er det Verdens Skoves erfaring, at kommunikationen mellem småbønder og oprindelige folk i forhold til at finde kompromisser er afgørende for skovbevaring. Myndighederne spiller også en stor rolle i forhold til ulovlig tømmerhugst. Uden myndighedernes reelle håndhævelse øges risikoen for vold, korrupion og interne stridigheder hvilket udfordrer de lokale sociale og organisatoriske strukturer. Her er den robuste interne organisation hos oprindelige og andre lokalsamfund afgørende. Verdens Skove støtter opbygningen af solide, demokratiske organisationer.

4. INDDRAGELSE I SKOV OG KLIMAPROJEKTER

Non Carbon Benefits, NCB's, betegner dels det som skovbaserede klimaindsatser positivt bidrager med, udover at binde og lagre kulstof, det være sig sociale eller miljømæssige forbedringer, dels betegner NCB skovafhængige samfunds' bidrag til at styrke bæredygtigheden af klimaindsatserne¹⁴. Ved inddragelse af lokale samfund i skovrelaterede projekter, sker der ofte også en styrkelse af lokale gruppers og samfunds beslutningsprocesser, og dermed disses evne til en forbedret skovforvaltning i fremtiden, og håndtering af de trusler der måtte komme mod den skov de er afhængige af. Inddragelse indebærer engagement og ejerskab¹⁵.

I tilfælde, hvor myndigheder eller donorer ønsker at måle klimaeffekten af skovbevarende tiltag, mener Verdens Skove, at den lokale befolkning i det givne område skal inddrages i arbejdet når det gælder måling, monitorering og evaluering. Udover at bidrage til at skabe lokalt ejerskab, opkvalificering og udvikling, som medvirker til at sikre kontinuiteten og dermed projektets bæredygtighed, hentes der betydelige besparelser når ikke alle sådanne aktiviteter skal foretages af dyre, eksterne konsulenter¹⁶. Lokale samfund kan med simple metoder estimere bundet kulstof i skoven ud fra relevante parametre, hvilket bør være tilstrækkeligt.

For oprindelige folk gælder en række specifikke rettigheder hvor nationalstat og/eller donorland har ratificeret en eller begge konventioner, ILO 169¹⁷ og UNDRIP¹⁸. Heriblandt er retten til Frit, Forudgående og Informeret Samtykke, FPIC (Free, Prior and Informed Consent), som skal sikre oprindelige folk indflydelse på beslutninger i projekter, der vil påvirke dem, i alle dets faser¹⁹. Inddragelse af oprindelige folk er derved ikke gjort med blot at informere eller konsultere, de skal deltage i beslutningsprocesser på et informeret grundlag i god tid inden projektet påbegyndes. Udelukkelse eller direkte underkendelse af oprindelige folks ret til deltagelse i beslutningsprocesser modarbejder direkte ejerskab til processen, hvilket da også har vist sig kan sætte projekter helt i stå. I Panama var de oprindelige folk bevidste om deres ret til FPIC, hvilket gav anledning til at sætte et nationalt klimaprojekt, UN-REDD programmet, i stå mens det afventede en uafhængig

undersøgelse af forløbet²⁰, og siden en overordnet evaluering af UN-REDD's retningslinjer.

5. ÅRSAGER TIL SKOVRYDNING

Udover omlægning af skov til plantager og landbrug²¹, herunder produktion af biobrændsel, soya, afrikansk palmeolie og ekstensiv kvægdrift, skyldes meget skovrydning tømmerhugst, minedrift og mega infrastrukturbyggeri, såsom dæmninger og veje²². Minedrift og tømmerhugst åbner ofte skoven ved anlæg af veje, og omvendt, anlæg af veje gennem skove kan åbne for ukontrolleret tømmerhugst og tilflytning. Tømmerhugst i sig selv rydder ikke nødvendigvis hele skoven, men efter en selektiv hugst af de største, mest værdifulde træer, er det lettere for småbønder og kvægavlere at rydde resten. Skoven er blevet forringet, eller 'degraderet' som det bruges på engelsk (Deforestation and Degradation, de to D'er i REDD). I Sydamerika er de væsentligste årsager til skovrydning kvægdrift og sojaproduktion, i Mellemamerika spiller etablering af oliepalmeplantager en stigende rolle. Desuden er der visse steder stort pres på oprindelige folks territorier og beskyttede områder fra fattige småbønders side.

Plantager kan med nogen ret hævdes at bidrage til kulstofbinding, men det er værd at undersøge hvad der var før plantagen. Ikke sjældent fældes gammel skov til fordel for plantagedrift²³, hvad enten det er til tømmer, biobrændsel eller palmeolie. Desuden kan plantagedriften fortrænge de folk som tidligere levede her. Sojaproducenter opkøber ofte græsningsarealer, som er nemmere at gå til end skove, men derved skubbes kvægavlere længere ind i skoven, som fældes og afbrændes til fordel for græs. Dette er et eksempel på, hvad der kaldes Indirect Land Use Change, ILUC. Et andet eksempel på ILUC kan være biobrændstof, som ofte dyrkes på landbrugsjord og dermed fremmer rydningen af skov til bl.a. dyrkning af fødevarer. Derved er der ikke længere effektiv mindsning af CO₂-udledning ved at erstatte fossilt brændstof med biobrændstof i det større regnskab.

Årsagerne til skovrydning trækker oftest spor til den givne regerings ønske om at udvikle landet og siden helt til Europa og den øvrige vestlige verdens forbrug²⁴ af både varer og materialer, der indeholder produkter, der er dyrket på landbrugsjord der tidligere var tropisk skov, samt trævarer lavet af ulovligt hugget træ.

6. REDUKTION ELLER TILPASNING?

I klimadebatten taler man om to forskellige typer indsatser, nemlig reduktion af udledningen af drivhusgasser (mitigation) og tilpasning til klimaforandringer (adaptation). Reduktionen kan ske ved enten at bevare kulstoflagre, som skov, eller forøge dem, ved f.eks. at plante ny skov (jvf. pkt 1). Tilpasning refererer til både økosystemers (jvf. pkt 2) og menneskers (jvf. pkt 3) evne til at tilpasse sig forandringer, moderere ødelæggende

effekter af dem, gribe nye muligheder eller håndtere konsekvenserne. Det er vigtigt, at understøtte begge former for indsatser, da der i kampen mod klimaforandringer er behov for begge. Ofte er det de fattigere dele af verden, der mærker klimaforandringerne mest og bliver hårdest ramt og dermed dem, der har størst behov for tilpasningsindsatser til at stå imod klimaforandringerne. Samtidig er der fra de rigere lande, og dermed donorerne af klimainvesteringer og subsidier, ofte et større fokus på udlednings-reducerende tiltag, da disse i sidste ende kommer dem mest til gode. Skovbevaring rummer begge typer indsatser, hvorfor det er et enormt vigtigt redskab mod klimaforandringerne, både lokalt og globalt.

7. KVOTEHANDEL

Verdens Skove er imod handel med CO₂-kvoter fra skov. For det første er effekten af kreditter for skov usikker, da det er yderst kompliceret at måle den eksakte ophobning af kulstof i skovene²⁵. Hvis effekten af skovrelaterede klimatiltag skal dokumenteres, vil kvoterne blive meget dyre, og de uforholdsmæssigt mange midler vil gå til måling, monitorering og verifikation uden at komme oprindelige folk og lokalbefolkninger til gode, eller bidrage til egentlig beskyttelse af skoven. For det andet er der risiko for, at store mængder billige CO₂-kvoter fra skov vil gøre det muligt for stater og virksomheder at fortsætte med deres udledninger af klimagasser i stedet for at gøre en indsats for at minimere deres klimapåvirkning i andre sektorer, og dermed vil tillade rige og industrialiserede lande at fortsætte deres uforholdsmæssigt store udledning af CO₂ fremfor at investere i den nødvendige udvikling af f.eks. grøn energi og klimavenlig transport af varer og mennesker²⁶. For det tredje er der risiko for at de store mængder kvoter, der potentielt vil kunne skabes via skovprojekter, vil kunne oversvømme kvotemarkedet og underminere ambitionerne i Parisaftalen (1,5 graders målsætningen).

Verdens skove er dog opmærksom på at der i praksis kan være situationer, hvor vores interesser krydser en handel med CO₂ kvoter fra skov. I sådanne tilfælde vil vi følge retningslinierne formuleret i vores praktiske tilgang nedenfor.

8. FORBRUG I DANMARK

Mindsket skovrydning og -ødelæggelse er et globalt ansvar. Verdens Skove mener således, at danskerne bør blive mere bevidste om deres daglige forbrugs' konsekvenser for regnskoven. Det er i høj grad forbrugerne i de udviklede lande, der er med til at lægge pres på skovene i udviklingslande. Det er de, fordi mange ingredienser i vores dagligdags varer og produkter er dyrket på jord, hvor der før lå skov (jvf. pkt 5). Det er dog vigtigt her at understrege politikernes og fødevarieimportørernes store ansvar, eftersom det er dem som i sidste ende afgør, hvilke valg forbrugerne overhovedet kan foretage. De produkter,

der lige nu lægger meget pres på regnskoven gennem direkte eller indirekte fældning, er sojabønner og palmeolie. Sojabønner bruges i stor stil til at fodre svin og køer i Europa, mens palmeolie findes i næsten alle planteolieholdige madvarer fra dressing, kiks og is til creme og sodavand. Så længe palmeolie og soja ikke er produceret på garanteret bæredygtig vis - og så længe forbruget stiger og stiger - vil det fortsat være skyld i skovfældning enten direkte eller indirekte ved at øge efterspørgslen og dermed incitamentet til at producenter fælder nye regnskovsområder²⁷. For yderligere detaljer se Verdens Skoves position på Soja og Palmeolie.

9. SUBSIDIER, FINANSIERING OG GREENWASH

Verdens Skove mener, at der skal ske en udfasning af subsidier, investeringer og skattelempler til aktiviteter, der truer natur og biodiversitet, som fx dæmningsbyggeri, minedrift, ukontrolleret tømmerhugst, landbrug og plantager, inklusiv produktion af biobrændsel, kvæg og dyrefoder, der ikke er bæredygtigt. I stedet bør der investeres i bæredygtige alternativer, såsom vedvarende energi-installationer der ikke truer biodiversiteten, lokalt forankret skovlandbrug, bæredygtig skovforvaltning mm.

Der findes mange potentielle kilder til finansiering af bæredygtige, skovrelaterede klimatiltag, både traditionelle, såsom øget udviklings- og klimabistand, og mere innovative kilder såsom skatter på fly eller bidrag fra virksomheder. Det er vigtigt at potentiel finansiering ikke sker på bekostning af eksisterende udviklings- og klimastøtte, men altid er ny og dermed en tilførsel af ekstra midler.

Finansieringen må ikke indebære greenwashing²⁸ for virksomheder, der lader grønne investeringer træde i stedet for deres indsats for at nedsætte deres egen klimapåvirkning. Vi er således skeptiske overfor virksomheder, der bruger og kommunikerer indsatsen/investeringen som erstatning for en drivhusgas- udledning, som de selv er med til at forårsage.

Samtidig er det usikkert hvor meget CO₂ der faktisk bindes i et bestemt område af regnskoven, hvorfor virksomheder ikke bør kommunikere, at de har forhindret udslippet af en specifik mængde CO₂. Virksomheder bør derimod nøjes med at kommunikere, at de har støttet bevarelsen af en bestemt mængde skov og dermed de mange ton CO₂, som er lagret i denne.

Verdens Skoves praktiske tilgang

I Verdens Skove forsøger vi at integrere og tilgodese de ovennævnte kendsgerninger i vores praktiske virke. Vi mener, at en ligefor og meget effektiv forebyggelse mod menneskeskabte klimaforandringer er at beskytte allerede eksisterende robuste

kulstoflagre ved at bevare gamle skove, rige på biomasse og biodiversitet. Dette sker gennem bæredygtig, lokal forvaltning og monitorering af både gamle og yngre skove. Endelig arbejder vi med retablering af skov ved naturlig tilgroning i f.eks. vandforsyningsområder. Vores tilgang til den 'praktiske' skovbevaring er at samarbejde med oprindelige og lokale folk om at implementere tiltag som bæredygtigt skovbrug, skovlandbrug eller overvågning af illegale aktiviteter, samt at opbygge stærke organisationer omkring selve produktionen/aktiviteten, hvor de ikke i forvejen eksisterer.

På internationalt niveau har de oprindelige folk været dygtige til at få deres sag på dagsordenen i den globale klimadebat, og deres rettigheder er beskyttet af især to konventioner, nemlig ILO 169²⁹ og UNDRIP³⁰. På lokalt plan er oprindelige folk eksperter på netop deres skov og økosystem. Det er oftest mellem de internationale konventioner og det lokale niveau at problemerne opstår. Én ting er at ratificere internationale konventioner, noget andet er at føre dem ud i den nationale sociale og økonomiske virkelighed, hvor stærke aktører ofte er bedre til at sætte dagsordenen end de marginaliserede grupper. Derfor støtter Verdens Skove fortalervirksomhed, jordrettigheder og organisationsopbygning for disse grupper.

Vores arbejde med skov og klima bliver udført i tæt samarbejde med vores samarbejdspartnere i Latinamerika, Afrika og Asien og også netværkspartnere i Nord. Det er civilsamfundsorganisationer, oprindelige folk og lokale skovgrupper, der beskæftiger sig med skoven, konkret såvel som politisk.

Derudover følger Verdens Skove med i internationale forhandlinger på klimaområdet, blandt andet deltager vi i FN's klimatopmøder, COP'erne, hvor vi har været medvirkende til at skoven og oprindelige folks rettigheder har fået en plads i den internationale klimaaf tale - ParisAftalen. Vi vil presse på for, at de mange ord og beslutninger omsættes til handlinger, hvor skoven og oprindelige folk tilgodeses. Verdens Skove følger ligeledes med i, hvad Danmark gør inden for vores egne landegrænser og hvilke målsætninger Danmark sætter i forhold til EU, for at sikre os at Danmark lever op til det lovede i Paris-Aftalen, New York Declaration on Forest og i de 17 Sustainable Development Goals. Vi søger at påvirke målsætningerne ved at samarbejde med embedsmænd fra ministerier, at påvirke politikere og ved at deltage i 92-gruppen, der er et samarbejde mellem forskellige danske NGO'er.

Verdens Skove er principielt imod salget af CO₂ kvoter, som stammer fra en skov. Men da Verdens Skoves skovbevarende projekter blandt andre ting også resulterer i at bevare kulstof i skoven, så er vi nødt til at forholde os til hvordan vi formidler og håndterer at det gavner klimaet at støtte skovbevarende projekter. Verdens Skove mener ikke, at skovbevarende projekter kan stå i stedet for en indsats for at nedsætte CO₂ udledningen på nationalt, sektor eller personligt niveau. CO₂ kvoter kan ikke kompensere for en

klimabelastning et andet sted. At støtte vores skovbevarende arbejde, skal ses som noget ekstra.

Formidling af salg af kvoter:

Der kan imidlertid være specielle situationer, hvor vi som organisation konkret skal forholde os til salg af kvoter, da vi ikke vil forhindre vores partnere i at arbejde med og eventuelt sælge kvoter fra eksisterende kvote-projekter. Vi vil ikke indgå eller deltage i udviklingen af projekter med henblik på at sælge kvoter. Men hvis vores partnere beder om kontakter til potentielle købere eller hjælp til fx at formidle salg af kvoter, så vil vi gå ud fra følgende retningslinier:

- Tjek hvordan kvoterne er produceret og om projektet lever op til vores egne kriterier for et godt projekt. Har projektet inkluderet et hensyn til oprindelige og lokale folks rettigheder og forudgående samtykke (FPIC - Free Prior and Informed Consent)? Er skoven reelt bevaret med høj biodiversitet og hvad er sikkerheden for, at den bliver stående?
- Indtægten fra kvoterne skal bidrage til vores partnere og komme folk i skoven til gode.
- Hvis der skal opmåles anbefaler vi træning og brug af lokale monitoreringshold og lokal tilpassede metoder.
- Det må ikke påvirke jordrettigheder eller lignende på en måde, der kan tage retten til at leve i og bruge skoven fra vores partnere.
- Vi ser helst at køberne har gjort alt hvad de kan for at nedsætte deres eget CO₂ aftryk.
- Vi ser helst at køberne ikke går ud fra eller kommunikerer, at de bliver CO₂ neutrale med købet af kvoter. Kvoterne er en ekstra og en god indsats. Men de udligner ikke købernes CO₂ regnskab.
- Vi vil ikke nævnes som formidlere af kontakten eller som en del af aftalen. Og vi vil forbeholde os retten til offentligt at kunne pointere at køberne af kvoterne ikke gør en stor nok indsats herhjemme, ligesåvel som vi vil have lov at pointere hvis vi mener de greenwasher deres egen udledning med de købte kvoter.

Deltagelse i projekter hvor kvoter er et element:

Verdens Skove vurderer altid hvilke elementer, der er vigtige i et projekt. Skulle der opstå mulighed for at være med i et projekt, hvor kvoter kun er en del af målet med projektet, så vil vores deltagelse kun kunne ske efter følgende retningslinier:

- Hvis kvoter er det overvejende mål med et projekt, så deltager vi ikke i selve projektet.
- Hvis kvoter er en lille del af projektet kan vi overveje at deltage i mere end blot formidling af kontakter.
- Hvis vi ikke ser andre muligheder end CO₂ kvoter som redning af et område, så må sekretariatet konsultere bestyrelsen for ekstraordinær beslutning om deltagelse.
- Alle projekter der har et element af kvotehandel skal forbi bestyrelsen.

Eksempler på Verdens Skoves arbejde i det Globale Syd og i Danmark:

Dette er langt fra en udtømmende projektlister, men blot eksempler på forskellige måder Verdens Skove arbejder med skovbevarelse, som alle er i tråd med vores klimaposition. Der henvises iøvrigt til:

<https://www.forestsoftheworld.org/program-services>.

Bevaring af gammel skov: I Honduras arbejder Verdens Skove med folk og samfund som lever i nogle fredede arealers 'bufferzone', med projekter som kan give indtægter så presset på skoven aftager. Eksempler er bæredygtig skovforvaltning, skov-landbrug og turisme.

Monitorering: I Bolivia og Panama arbejder Verdens Skove med et droneprojekt (Eyes in the sky - feet on the ground), som skal sikre oprindelige folks adgang til teknisk at kunne overvåge afskovningen i deres territorier.

Skovforvaltning: I Bolivia arbejder Verdens Skove med kooperativt skovlandbrug og FSC gruppecertificering af skovforvaltende landsbyer.

Organisation, fortalervirksomhed og jordrettigheder: I Panama arbejder Verdens Skove med løsning af territorialkonflikter og titulering af territorier til oprindelige folk.

Kampagne: Et eksempel på en klimakampagne i Danmark, er den nylige imod Burger King, pga af deres totale ligegyldighed over for oprindelsen af det kød de bruger. Kampagnen kørte især på sociale medier.

YDERLIGERE LÆSNING:

- Gomiero et al., 2009. Biofuels: Efficiency, Ethics, and Limits to Human Appropriation of Ecosystem Services. *Journal of Agricultural and Environmental Ethics*. Vol. 23, 5. 403-434
- IPCC Fifth Synthesis Report, 2014: https://www.ipcc.ch/pdf/assessment-report/ar5/syr/SYR_AR5_FINAL_full_wcover.pdf
- Luysaert, S. et al. 2007: CO₂ balance of boreal, temperate, and tropical forest derived from a global database, *Global Change Biol.* 13:2509-2537
- Om EU og skov: <http://www.fern.org/>

REFERENCER:

1. Vox, 2017. A closer look at how rich countries 'outsource' their CO₂ emissions to poorer ones. <https://www.vox.com/energy-and-environment/2017/4/18/15331040/emissions-outsourcing-carbon-leakage>
2. Luysaert, S. et al. 2008: Old-growth forests as global carbon sinks, *Nature* 455:213-215;
3. Mange tal florerer. 12% er et konservativt bud som ligger indenfor hvad vi anser for pålidelige estimater:
4. Natural and traditional defense mechanisms to reduce climate risks in coastal zones of Bangladesh. *Weather and Climate Extremes*, 7, pp. 84-95
5. Hansen et al., 2013. High-Resolution Global Maps of 21st-Century Forest Cover Change. *Science* vol. 342 (6160), 850-853.
6. Fx: Sharma et al., 2017. Assessment of inherent vulnerability of forests at landscape level: a case study from Western Ghats in India. *Mitigation and Adaptation Strategies for Global Change*. 22(1), pp. 29-44
7. <https://www.cbd.int/climate/intro.shtml>
8. Fx: Shahadat Hossein, M., 2013. Conserving Mangrove Ecosystem for Climate Change Adaptation in the Ganges Basin, in *Global Challenges in Integrated Coastal Zone Management*, p. 85-100; Rahman and Rahman, 2015
9. Danielsen et al., 2008. Biofuel Plantations on Forested Lands: Double Jeopardy for Biodiversity and Climate. *Conservation Biology*, 23 (2), pp.348-358.
10. Porter-Bolland et al., 2012. Community managed forests and forest protected areas: An assessment of their conservation effectiveness across the tropics. *Forest Ecology and Management*. 268, pp. 6-17
11. Chhatre and Agrawal, 2009. Trade-offs and synergies between carbon storage and livelihood benefits from forest commons. *PNAS* vol. 106 no. 42 17667-17670.
12. Schlager and Ostrom, 1992. Property-Rights Regimes and Natural Resources: A Conceptual Analysis. *Land Economics* 68: 249-262
13. Brockington, D., 2002. *Fortress Conservation: The Preservation of the Mkomazi Game Reserve*. International African institute and Indiana University Press.
14. http://www.iwgia.org/iwgia_files_publications_files/0639_REED_Final_solved_eb.pdf
15. Om stigende grad af deltagelse: <http://lithgow-schmidt.dk/sherry-arnstein/ladder-of-citizen-participation.html>

16. Brofeldt et al., 2014: Community monitoring of carbon stocks for REDD+: does accuracy and cost change over time? *Forests* 5, 1834-1854.
http://static-curis.ku.dk/portal/files/164037425/Brofeldt_2014_Community_monitoring.pdf
17. The International Labour Organisation, ILO, Convention on Indigenous and Tribal Peoples (No. 169)
http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_INSTRUMENT_ID:312314
18. UNDRIP, 2007. http://www.un.org/esa/socdev/unpfii/documents/DRIPS_en.pdf
19. http://redd.unfccc.int/uploads/2_74_redd_20130710_recoftc_free_2C_prior_2C_and_informed_consent_in_reddplus.pdf
20. http://www.charapa.dk/wp-content/uploads/UNREDD_PB11_Mid-term-Evaluation_Panama_EN.pdf
21. Carlson et al., 2013. Carbon emissions from forest conversion by Kalimantan oil palm plantations. *Nature Climate Change* 3, 283-287
22. http://www.ucsusa.org/global_warming/solutions/stop-deforestation/drivers-of-deforestation.html#.V-pnRsKa2Ag
23. Danielsen et al., 2008. Biofuel Plantations on Forested Lands: Double Jeopardy for Biodiversity and Climate. *Conservation Biology*, 23 (2), pp.348-358.
24. Karstensen et al., 2013, *Environmental Research Letters*, Vol 8, Issue 2: Attribution of CO₂ emissions from Brazilian deforestation to consumers between 1990 and 2010.
<http://dx.doi.org/10.1088/1748-9326/8/2/024005>
25. Bebbington and Larrinaga-González, 2008. Carbon Trading: Accounting and Reporting Issues. *European Accounting Review*, 17 (4), pp. 697-717.
<http://dx.doi.org/10.1080/09638180802489162>
26. Fx: Bachram, 2004. Climate fraud and carbon colonialism: the new trade in greenhouse gases. *Capitalism Nature Socialism*, 15(4), pp. 5-20.
27. http://www.ucsusa.org/global_warming/solutions/stop-deforestation/drivers-of-deforestation.html#.V-pnRsKa2Ag
28. Delmas and Burbano, 2011. The Drivers of Greenwashing. *California Management Review*, 54 (1), pp. 64-87
29. International Labour Organisation (ILO) 1989, Convention No. 169, *Indigenous and Tribal Peoples Convention*, Geneva.
30. UNDRIP 2007, *United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples*. Available: http://www.un.org/esa/socdev/unpfii/documents/DRIPS_en.pdf.